

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

Кафедра менеджменту

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ОК 15 «МЕНЕДЖМЕНТ»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітня програма Менеджмент організацій і адміністрування

Гарант освітньої програми д.е.н., професор Колосов Андрій Миколайович

1. Назва освітнього компонента	Менеджмент
2. Рік (роки) навчання.	1
3. Семестр / семестри.	2
4. Кількість кредитів ECTS	7,5
5. Форма підсумкового контролю	Екзамен
6. Відомості про викладача (викладачів).	Провідний лектор – Колосов Андрій Миколайович – д.е.н., професор кафедри менеджменту, e-mail: tn.kolosov@gmail.com Викладач практичних занять – Матушкіна Марія Василівна – асистент кафедри менеджменту, e-mail: matyshkina.m@gmail.com
7. Мета вивчення освітнього компонента (в термінах результату навчання й компетентностей).	<p>Мета – формування у майбутніх фахівців сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі менеджменту, розуміння концептуальних основ системного управління організаціями; набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.</p> <p>Завдання: засвоєння сутності, основних понять і категорій менеджменту; навчити здобувачів вищої освіти сучасному управлінському мисленню та технології реалізації функцій менеджменту; вивчення складових елементів, етапів, інструментів реалізації та забезпечення взаємозв'язків функцій управління; вивчення процесів прийняття і методів обґрунтування управлінських рішень; вивчення впливу різних факторів на ефективність системи управління організацією; набуття вмінь використовувати базові інструменти управління організацією;</p> <p>знати: сутність та основні категорії менеджменту; напрямки діяльності в сфері управління в сучасних організаціях; принципи побудови ефективної системи управління; склад основних елементів системи менеджменту; основні функції та методи менеджменту; сутність стратегічного та оперативного управління; організаційно-економічні та соціальні основи управління трудовим колективом, цілі та принципи управління; поняття та види організаційних структур та їх характеристику; поняття та склад інформації, яка необхідна для управління основними процесами; керівництво та лідерство, стилі управління; етику та відповідальність у менеджменті; ефективність управління;</p> <p>вміти: організовувати практичну роботу з управління персоналом в сучасних організаціях; здійснювати аналіз діяльності системи управління організації; застосовувати різні методи та інструменти систем планування, організації, мотивації та контролю роботи підприємства; побудувати організаційну структуру в залежності від виду організації діяльності підприємства, попередньо прийнявши рішення про створення підприємства; використовувати відповідно до ситуації методи прийняття управлінських рішень та здійснювати комплекс дій для їх реалізації; налагоджувати та проводити ефективну комунікацію в системі управління підприємством; обирати та використовувати відповідний ситуації стиль лідерства, що ґрунтується на відповідних видах та формах влади та управлінського впливу; визначати вплив обраної системи стимулювання на ефективність роботи персоналу та при необхідності відкоригувати його для забезпечення достат-</p>

	ньої мотивації.
8. Методи навчання	<p>Вербальні (лекції-презентації, дискусія, співбесіда), наочні (презентація, схематично-графічні, пояснювально-ілюстративні), проектні (моделювання, системний аналіз, розрахунково-графічні), інтерактивні (ігрове навчання, метод «мозковий штурм», метод кейсів), практичні (розв'язання ситуаційних завдань (кейсів), виконання практичних завдань, вирішення аналітично-розрахункових завдання, самостійні спостереження, опрацювання першоджерел та їх аналіз).</p> <p>Навчання також може відбуватися за допомогою використання освітнього порталу ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» Moodle http://do.luguniv.edu.ua/, платформи Microsoft Teams.</p>
9. Навчальний освітній компонент забезпечує формування ряду загальних та спеціальних компетентностей	<p>ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності</p> <p>СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.</p> <p>СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.</p> <p>СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.</p> <p>СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.</p> <p>СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.</p> <p>СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.</p> <p>СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.</p>
10. Програмні результати навчання	<p>ПРН3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.</p> <p>ПРН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.</p> <p>ПРН5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.</p> <p>ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.</p> <p>ПРН7. Виявляти навички організаційного проектування.</p> <p>ПРН8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.</p> <p>ПРН9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.</p> <p>ПРН10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.</p> <p>ПРН12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.</p>
11. Передумови (актуальні знання, необхідні для опанування освітнього компонента)	Теоретичною і методологічною базою вивчення освітнього компонента «Менеджмент» є система знань, які здобувачі вищої освіти вже отримали з «Основ економічної теорії», «Макро та мікро економіка», «Економіка і фінанси підприємства», «Теорія організацій»
12. Зміст освітнього компонента	Структура освітнього компонента представлена в табл.1

13. Список рекомендованої навчальної літератури

Основна навчальна література

1. Менеджмент [Текст] : метод. рек. до вивч. дисц. / Лохман Н.В. Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. економіки та бізнесу. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2021. 100 с. Режим доступу: http://elibrary.donnuet.edu.ua/2416/1/6%20MR_Menegmen_Lokhman_2021.pdf
2. «Менеджмент організацій»: навчальний посібник для студентів-магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / Укладачі: Л.Є. Довгань, І.П. Малик, Г.А. Мохонько, М.В. Шкробот. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 271 с. Режим доступу: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/22243/1/%D0%9C%D0%9E_2017.pdf
3. Рульєв, В. А. Менеджмент : навч. посібник / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич. К.: Центр учбової літератури, 2011. 312 с. ISBN 978-611-01-0151-6. Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/handle/123456789/3028>
4. Назарчук Т. В. Менеджмент організацій [Текст]: Навчальний посібник. / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 560 с. Режим доступу: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2017/menedzhment_org.pdf
5. Основи менеджменту: Конспект лекцій : навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: Т.В. Лазоренко, С.О. Пермінова.– Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021.166 с. Режим доступу: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/41193/1/Managment.pdf>
6. Писаревський І. М., Нохріна Л.А., Познякова О.В. Менеджмент організацій: Навчальний посібник. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 133с. Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/11320341.pdf>
7. Шкільняк М. М, Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент: Навчальний посібник. – Тернопіль: Крок, 2017 р. – 252 с. Режим доступу: **
8. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту: Підручник. - К.: "Академвидав", 2003. 416 с.
9. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту. Навчальний посібник. К.: «Кондор», 2008. 664 с.
10. Стахів О. Г., Явнюк О. І., Волощук В. В. Основи менеджменту: Навчальний посібник. / За наук. ред. док. екон. наук, проф. М. Г. Бойко. – Івано-Франківськ, «Лілея», 2015. – 336 с. Режим доступу: http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/navichki_pracevlasht/vstup_do_menedg.pdf
11. Основи менеджменту: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А.А. Мазараки; Харків: Фоліо, 2014. – 846 с.
12. Завадський Й. С. Менеджмент: підручник для вузів. К. : УФІМБ, 2015. 544 с.
13. Менеджмент : Навчальний посібник / Н.С. Краснокутська, О.М. Нашекина, О.В. Замула та ін. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. – 231 с.. Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/40291/5/Book_2019_Krasnokutska_Menedzhment.pdf

Додаткова навчальна література

14. Теорія організації: навч. посіб. / А. М. Колосов, Н. В. Прус; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». — Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ ім. Тараса Шевченка», 2014. — 213 с. Режим доступу: Держ. закл. «Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка». Луганск : Елтон-2, 2014. 212 с. ISBN 978-617-563-134-8. URL:

<http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2491>

15. Економічне управління підприємством. за заг. ред. А. М. Колосова. Старобільськ: Вид-во держ. закл. «Луган. Нац. Ун-т імені Тараса Шевченка», 2015. 352 с. URL:

<http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2493>

16. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. / Кіндрацька Г. І. – К.: Знання, 2006. – 366 с. Режим доступу:

<https://westudents.com.ua/knigi/332-strategchniy-menedjment-kndratska-g.html>

17. Завадський Й.С. Менеджмент: Management. Підручник. У 3-х томах, Том 1. Київ: Видавництво Європейського університету, 2002, 542 с. Випуск: 3. Режим доступу *

18. Адміністративний менеджмент: навчальний посібник / Н. Я. Михаліцька, М. Р. Верескля, В. С. Михаліцький. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 320 с. Режим доступу: ***

19. Сергеева Л. М., Кондратьєва В. П., Хромей М. Я. Лідерство: навч. посібн. /за наук. ред. Л. М. Сергеевої. – Івано-Франківськ. «Лілея-НВ». 2015. – 296 с. Режим доступу:

http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/navichki_pracevlasht/liderstvo.pdf

20. Пушкар З.М., Пушкар Б.Т. Кадровий менеджмент: навч. посіб. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2017. 210 с. Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1828_5_3008904.pdf

21. Довгань Л. Є., Ведута Л. Л., Мохонько Г.А. Технології управління людськими ресурсами. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 512 с. Режим доступу:

https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/25275/1/TULR_navch_posibn.pdf

22. Управління інноваціями: навч. посіб. / О.І. Гуторов, Л.І. Михайлова, І.О. Шарко, С.Г. Турчина, О.В. Киричок. Вид. 2-ге, доп. Харків: «Діса плюс», 2016. 266 с. Режим доступу: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%D0%A3%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>

23. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник / [Ю. Є. Петруня, Б. В. Літовченко, Т. О. Пасічник та ін.] ; за ред. Ю. Є. Петруні. – [3-те вид., переробл. і доп.]. – Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів, 2015. – 209 с. Режим доступу:

https://www.dut.edu.ua/uploads/1_104_95052646.pdf

24. Шевцова Г.З. Синергетичний менеджмент підприємств: монографія. НАН України. Ін-т економіки пром-ті. Київ, 2016. 454 с. Режим доступу: ****

Інформаційні ресурси

1. Менеджмент і адміністрування: в 2 ч. Ч. 1. Історія менеджменту. Теорія організацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [О. В. Баєва, Л. В. Лазоренко, Н. І. Новальська та ін.]; за ред. О. В. Баєвої, Н. І. Новальської. К.: ДП “Вид. дім «Персонал», 2017. 336 с. Режим доступу:

http://maup.com.ua/ua/navchannya-umaup/library/pidruchniki/menedzhmentorganizaci/menedzhment_i_administriva_nnya_ch_1_istoriya_menedzhmentu_teoriya_organizaciy.html

2. Ратушняк О.Г. Операційний менеджмент: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2016. 243 с. Режим доступу: <http://ogratushnyak.vk.vntu.edu.ua/file/94ff6e6d4dc5f57aa107ae25061424ca.pdf>

3. Лугова В. М., Голубєв С. М. Основи самоменеджменту та лідерства: навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 212 с. Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_2058_3_5923197.pdf

	4. Відповідальність в менеджменті: визначення, види, управління. Режим доступу: https://osvita.ua/vnz/reports/management/14512/
14. Методи контролю засвоєння матеріалів освітнього компоненту здобувачами вищої освіти	<p>Поточне опитування, перевірка практичних завдань і самостійних робіт, перевірка виконання модульних контрольних робіт, перевірка відповідей на екзаменаційні питання</p> <p>Підсумкове оцінювання передбачає арифметичну суму балів, отриманих здобувачем вищої освіти за всі види робіт з освітнього компонента впродовж семестру. Максимальна кількість балів становить 100 балів.</p> <p>У разі, якщо здобувач вищої освіти вважає оцінку за екзамен необ'єктивною, він може подати звернення про оскарження результатів оцінювання відповідно до процедури (http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/2_10_prot_zabezp_yakist_osvita_2020.pdf).</p> <p>Перескладання освітнього компонента відбувається за процедурою: http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/2_2_prot_zabezp_yakist_osvita.pdf.</p> <p>Проведення факультативних занять для повторного оцінювання освітнього компонента відбувається за процедурою: http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/2_3_prot_zabezp_yakist_osvita_2020.pdf</p>
15. Форми і методи оцінювання засвоєння матеріалів освітнього компоненту здобувачами вищої освіти	<p>Семестрову рейтингову оцінку на денній формі навчання розраховують, виходячи з критеріїв:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) дві письмові контрольні модульні роботи (по 15 балів за кожну роботу) – 30 балів; 2) успішне освоєння 17 практичних занять – 50 балів (в тому числі самостійна робота 18 балів); 3) складання екзамену – 20 балів.. <p>Семестрову рейтингову оцінку на заочній формі навчання розраховують, виходячи з критеріїв:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) одна письмова контрольна модульна робота – 30 балів; 2) успішне освоєння 5 практичних занять – 50 балів (в тому числі самостійна робота 30 балів); 3) складання екзамену – 20 балів.
16. Шкала оцінювання	За діючим Положенням про організацію освітнього процесу в ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, шкала оцінювання представлена в табл. 2. с. 7.
17. Технічні вимоги до комп'ютерного та іншого технічного обладнання, яке забезпечує навчальний процес:	Мультимедійний проектор. Доступ до мережі Internet. Локальна мережа Wi-Fi. Платформа Microsoft Teams. Освітній портал (http://do.luguniv.edu.ua). Комп'ютер без особливих вимог. Програмне забезпечення: ОС Windows, Офісний пакет Microsoft Office.
18. Мова викладання	Українська
19. Feedback освітнього компонента	Наприкінці освітнього компонента ЗВО пропонується Анкета, що містить питання щодо змістової частини, форм та методів подання навчального матеріалу, а також передбачає висловлення вражень від проходження ОК. Отримані відповіді допоможуть удосконалити викладання освітнього компонента.

*

Режим

доступу:

https://credit.at.ua/publ/zavadskij_j_s_menedzhment_management_pidruchnik_u_3_kh_tomakh_tom_1_kijiv_vidavnictvo_evropejskogo_universitetu_2002_542_s_vipusk_3/1-1-0-115

**

Режим

доступу:

<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/31710/1/%D0%9C%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%20%D0%A8%D0%BA%D1%96%D0%B%D1%8C%D0%BD%D1%8F%D0%BA.pdf>

*** Режим доступу:

<http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2773/1/%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0--%D0%92%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%BB%D1%8F---...--%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%BA%D0%B0.pdf>

Режим

доступу:

https://www.academia.edu/33400053/%D0%A1%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%B5%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82_%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%BC%D1%81%D1%82%D0%B2_%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F

Таблиця 1

Зміст освітнього компонента

№	Змістовні модулі та їх структура	денна форма навчання					заочна форма навчання				
		загальна кількість	лекції	практичні заняття	лабораторні роботи	самостійна робота	загальна кількість	лекції	практичні заняття	лабораторні роботи	самостійна робота
Перший модуль											
1.1.	Сутність, роль і методологічні основи менеджменту	16	4	4		8	12	2			10
1.2.	Закони, закономірності та принципи менеджменту	12	2	2		8	13				13
1.3.	Історія розвитку менеджменту	14	2	2		10	13				13
1.4.	Організації як об'єкти управління	12	2	2		8	13				13
1.5.	Функції та технології менеджменту	11	2			9	15	2			13
1.6.	Планування як загальна функція менеджменту	16	4	2		10	15		2		13
1.7.	Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту	18	4	4		10	15	2	2		11
1.8.	Мотивація як загальна функція менеджменту	16	4	2		10	15		2		13
1.9.	Контроль як загальна функція менеджменту	14	2	2		10	15		2		13
1.10.	Регулювання як загальна функція менеджменту	12	2	2		8	13				13
Другий модуль											
2.1.	Методи менеджменту	14	2	2		10	15	2			13
2.2.	Прийняття управлінських рішень	14	2	4		8	15	2			13
2.3.	Інформація та комунікації в менеджменті	14	2	2		10	15		2		13
2.4.	Керівництво і лідерство в менеджменті	14	2	4		8	13				13
2.5.	Відповідальність і етика в менеджменті	14	2			12	13				13
2.6.	Організаційні зміни та ефективність менеджменту	14	2			12	13				13
	ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ГОДИН	225	40	34		151	225	12	10		203

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
63-74	D	задовільно	
50-62	E		
21-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

Навчальний контент до проведення практичних занять

Теми практичних занять

Перший модуль

Теми	ДФН	ЗФН
Практичне заняття №1-2. Тема: Сутність, роль та методологічні основи управління і менеджменту	4	
Практичне заняття №3. Тема: Закони, закономірності та принципи менеджменту	2	
Практичне заняття №4. Тема: Історія розвитку менеджменту	2	
Практичне заняття №5. Тема: Організація як об'єкт управління	2	
Практичне заняття №6. Тема: Планування як загальна функція менеджменту	2	2
Практичне заняття №7-8. Тема: Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту	4	2
Практичне заняття №9. Тема: Мотивація як загальна функція менеджменту	2	2
Практичне заняття №10. Тема: Контроль як загальна функція менеджменту	2	2
Практичне заняття №11. Тема: Регулювання як загальна функція менеджменту	2	

Другий модуль

Теми	ДФН	ЗФН
Практичне заняття №12. Тема: Методи менеджменту	2	
Практичне заняття №13-14. Тема: Прийняття управлінських рішень	4	
Практичне заняття № 15. Тема: Інформація та комунікації в менеджменті	2	2
Практичне заняття №16-17. Тема: Керівництво і лідерство в організаціях	4	

Більш детальна інформація з практичних занять за покликанням:

Питання до екзамену.

Поняття менеджменту. Роль менеджменту в сучасній діяльності людини. Становлення поняття менеджменту. Менеджмент і управління. Об'єкти менеджменту. Суб'єкти менеджменту. Менеджер і власник. Менеджер, управитель, керівник. Менеджмент в приватній і державній сфері. Суть діяльності менеджера. Соціальні, ергативні системи як об'єкти менеджменту. Методологічні основи менеджменту. Функціональний склад менеджменту. Особливості менеджменту підприємств, організацій, установ. Менеджмент у державній та публічній сфері.

Поняття закону, закономірності та принципу в менеджменті. Особливості проявів законів та закономірностей в менеджменті. Поняття принципу менеджменту. Загальносистемні закони менеджменту. Закон емерджентності. Закон зворотного зв'язку. Закон необхідного різноманіття. Закон синергії. Загальноекономічні закони менеджменту. Закон економії. Принципи управління.

Історія розвитку менеджменту. Етапи розвитку менеджменту. Вплив змінюваності ринку на суть менеджменту. Основи класичного менеджменту. Об'єктивність розвитку неокласичного менеджменту. Поведінкова теорія менеджменту. Теорія людських відносин в менеджменті. Теорія транзакцій в менеджменті. Особливості сучасного менеджменту.

Організації як об'єкти менеджменту. Системне поняття організації як об'єкту управління. Особливості менеджменту на підприємствах, в організаціях та установах. Сфери менеджменту всередині організації. Поняття системи менеджменту організації. Менеджмент як керівництво. Функціональна структура менеджменту підприємства, організації. Організаційна структура менеджменту підприємства, організації. Управління діяльністю організації в середовищі.

Функції та технології в менеджменті. Поняття функції менеджменту. Функціональний склад менеджменту та логіка його розвитку. Взаємозв'язок функцій менеджменту. Функція як інструмент менеджменту. Поняття технології в менеджменті. Управлінські рішення в менеджменті та їх обґрунтування.

Планування як загальна функція менеджменту. Планування як вид людської діяльності. Види планування. Система планування. Поняття планового горизонту. Перспективне, річне й поточне планування. Цілі діяльності. Планування як інструмент втілення цілей. Поняття планового показника. Поняття техніки планування. Методологія планування. Порівняльний принцип планування. База планування. Звітна база планування. Натуральні й вартісні показники планування. Індикативне планування. Відсоткові показники в плануванні. Розрахункові схеми в плануванні. Технічні розрахунки в плануванні. Поняття планової норми та нормативу. Види норм. Відмінності норми і нормативу. Нормативне господарство на підприємстві. Матеріальні норми. Норми часу. Норми виробітку. Загальнодержавні норми. Планування й нормування. Техніко-економічне планування. Аналіз виконання планів. Принципи факторного аналізу. Корегування планів. Актуалізація планових завдань, норм і нормативів.

Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту. Поняття організації та значення терміну «організація». Організація як внутрішня впорядкованість. Організованість. Організація як спільність, або цілісність. Організація як особлива діяльність по впорядкуванню, «організуванню». Предмет науки про організацію. Організація як категорія системи. Кібернетична модель організації без зворотного зв'язку. Кібернетична модель організації зі зворотним зв'язком. Предмет організації діяльності. Організація управління.

Мотивація як загальна функція менеджменту. Поняття мотивації. Теорії мотивації. Роль мотивації в менеджменті. Теорія потреб А. Маслоу. Теорія існування, зв'язку і росту К. Альдерфера. Теорія придбаних потреб Д. МакКлелланда. Теорія двох факторів Ф. Герцберга. Мотивація і стимулювання. Суть стимулювання. Організація стимулювання в менеджменті. Матеріальне і нематеріальне стимулювання. Принципи оплати та стимулювання персоналу підприємств та організацій.

Контроль як загальна функція менеджменту. Поняття контролю. Роль контролю в досяг-

ненні цілей і задач управління. Склад функції контролю. Облік в системі контролю. Поняття й види обліку. Цілі контролю. Організація контролю на підприємствах і в організаціях. Контролінг як сучасна концепція менеджменту.

Регулювання як загальна функція менеджменту. Суть регулювання. Регулювання в технічних та соціальних системах. Суб'єкти регулювання в організаціях. Регулювання в повноваженнях менеджера. Управлінське рішення в системі регулювання. Засоби регулювання в менеджменті.

Методи менеджменту. Метод менеджменту як спосіб і прийом впливу об'єкт управління. Ціль застосування методів менеджменту. Методи прямого впливу. Методи непрямого впливу. Методи власного впливу. Економічні методи менеджменту. Адміністративні методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Методи матеріального і морального впливу. Регламентація управлінського впливу. Нормування управлінського впливу. Документальне оформлення управлінського впливу.

Прийняття управлінських рішень. Поняття управлінського рішення. Рішення як засіб досягнення мети. Сфери застосування управлінського рішення. Суб'єкти управлінських рішень. Управлінські повноваження: обов'язки, права і відповідальність. Привід та мотив прийняття управлінського рішення. Види управлінських рішень. Документування управлінських рішень. Методи прийняття управлінського рішення. Обґрунтування управлінського рішення. Законодавче регулювання управлінських рішень.

Інформація та комунікації в менеджменті. Інформаційне забезпечення менеджменту. Види інформації. Обіг інформації в менеджменті. Комунікації в менеджменті. Комунікаційний процес як процес обміну інформацією. Структура процесу комунікації. Передача управлінського сигналу. Ролі відправника і одержувача інформації. Кодування і декодування інформації. Поняття каналу інформації.

Керівництво і лідерство в менеджменті. Влада та її прояви. Види влади. Підходи до керівництва людьми. Розпорядницька діяльність як форма здійснення влади. Поняття лідерства в менеджменті. Поняття харизми. Влада особистості Влада культури. Баланс влади. Поняття стилю керівництва. Стилi керівництва.

Відповідальність і етика в менеджменті. Поняття відповідальності як зобов'язання виконувати завдання. Відповідальність за звітувати за результати діяльності. Поняття відповідальності організації як обов'язок виконувати певні завдання на благо суспільства. Види відповідальності. Поняття соціальної відповідальності. Юридична відповідальність у менеджменті. Поняття етики в менеджменті. Роль етики в розвитку менеджменту. Управління етикою і соціальною відповідальністю організацій. Етична відповідальність. Корпоративна відповідальність.

Організаційні зміни та ефективність менеджменту. Поняття організаційних змін як сукупності дій, спрямованих на запровадження нововведень. Особливості змінюваності цілей діяльності, її організації, планування, управління, технологічних процесів за застосування техніки. Поняття управління змінами в організації. Планування, контроль та регулювання організаційних змін. Заходи з подолання опору змінам. Поняття організаційного розвитку. Поняття категорій ефект і ефективність. Суть ефективності управління. Економічна ефективність. Критерії економічної ефективності управління. Показники та розрахунки економічного ефекту.